

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi (Euratom) ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehyksen perustamisesta”

KOM(2008) 790 lopullinen – 2008/0231 CNS

(2009/C 306/13)

Euroopan komissio päätti 30. tammikuuta 2003 Euratomin perustamissopimuksen 31 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Ehdotus neuvoston direktiivi (Euratom) ydinlaitosten turvallisuuden alalla sovellettavista perusvelvollisuuksista ja yleisistä periaatteista

Ehdotus neuvoston direktiivi (Euratom) käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollosta”

KOM(2003) 32 lopullinen – 2003/0021 CNS – 2003/0022 CNS.

Komitea antoi mainittuja ehdotuksia koskevan lausuntonsa 26. maaliskuuta 2003.

Euroopan komissio päätti 4. kesäkuuta 2009 pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon toisen edellä mainitun direktiivin muuttamisesta, aiheesta

”Ehdotus: neuvoston direktiivi (Euratom) ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehyksen perustamisesta”

tarkoituksenaan kuulla komitean kommentit 26. maaliskuuta 2003 annettua lausuntoa täydentävän lausunnon muodossa.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 20. toukokuuta 2009. Esittelijä oli Gérard DANTIN.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 10.–11. kesäkuuta 2009 pitämässään 454. täysistunnossa (kesäkuun 10. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 100 ääntä puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Kiinnostus ydinenergiaa kohtaan on herännyt nykyään uudelleen. Tämä johtuu taloudellisista syistä sekä pyrkimyksestä monipuolistaa energialähteitä ja vähentää kasvihuonekaasupäästöjä.

1.2 Korkea turvallisuuden taso ja esimerkillinen avoimuus ovat ehtona ydinvoiman käytölle ja kehittämiselle.

1.3 Komitea suhtautuukin direktiiviin myönteisesti ja katsoo, että se on teknisesti mielenkiintoinen ja strategisesti tärkeä väestön, ydinvoimateollisuuden työntekijöiden ja ympäristön turvallisuuden kannalta. Se jättää kuitenkin jäsenvaltioille mahdollisuuden valita, käyttävätkö ne ydinvoimaa vai eivät.

1.4 ETSK on tietoinen siitä, että ydinvoimaa kehitetään myös Euroopan unionin rajojen ulkopuolella, toisinaan valtioissa, joilla ei ole tekniikan alan perinteitä ja joissa riskinhallintakulttuuri ei ole yhtä kehittynyttä kuin unionin jäsenvaltioissa. Tilanteen huomioon ottaen komitea toivoo, että EU ottaisi johtavan roolin ja tekisi ehdotuksia ydinturvallisuudesta yli rajojensa samaan tapaan kuin ”ilmastopaketti” kohdalla.

1.5 Ydinturvallisuuden tulee olla ”**maailmanlaajuinen julkis-hyödyke**”, sillä ydinonnettomuus voi vaikuttaa väestöön ja ympäristöön myös sen valtion ulkopuolella, jossa onnettomuus tapahtuu. Kun unioni **velvoittaa** direktiivin mukaisesti, että sen alueella noudatetaan turvallisuuden perusperiaatteita, jotka valtiot ovat yhteisesti hyväksyneet Kansainvälisessä atomienergiajärjestössä (IAEA), se asettaa itsensä asemaan, jossa se voi viedä ”turvallisuusmalliaan” rajojensa ulkopuolelle.

1.6 Komitea katsoo, että lähestymistapa, jonka mukaan jäsenvaltiot velvoitetaan asettamaan täysin riippumattomat kansalliset turvallisuusviranomaiset, päävastuu turvallisuudesta annetaan toimiluvan haltijoille ja asiaa koskevien tietojen avoimuus varmistetaan, on paras vaihtoehto. Komitea toivookin, että tämä direktiivin ulottuvuus säilytetään ja että sovellettava lähestymistapa perustuu aina huomattavassa määrin vastuun jakamiseen.

1.7 ETSK kiinnittää erityistä huomiota kysymykseen, joka koskee osaamisen hankkimista, ylläpitämistä ja kehittämistä jäsenvaltioissa, erityisesti niissä valtioissa, joissa on vain vähän tai ei lainkaan kokemusta ydinenergiasta. Kyseisten jäsenvaltioiden on ratkaistava tämä kysymys viipymättä kehittämällä muun muassa tarvittavia koulutuskanavia. ETSK ehdottaa lisäksi, että pohdittaisiin mahdollisuutta luoda ydinvoiman käyttöä koskeva eurooppalainen sertifikaatti ja että koulutuksessa otetaan ydinonnettomuuksien hallinnan yhteydessä huomioon myös tekniset ja terveydenhuoltoon liittyvät näkökohdat.

1.8 Komitea korostaa, että turvallisuus liittyy myös teolliseen kulttuuriin ja toimintatapoihin, eikä sen yhteydessä voida vain tyytyä laatimaan sääntöjä ja käyttörajoituksia.

2. Johdanto

2.1 Ydinteollisuus kehittyi unionissa huomattavasti vuoden 1973 kriisin jälkeen, ja turvallisuuskäytäntöjen yhdenmukaistamiselle ilmeni pian tarvetta.

2.2 Ydinturvallisuuteen liittyviä teknologisia ongelmia koskevassa 22. heinäkuuta 1975 annetussa neuvoston päätöslauselmassa ⁽¹⁾ todettiin, että komission tehtävänä on toimia katalyyttorina kansainvälisellä tasolla tehtävissä ydinturvallisuuden alan aloitteissa.

2.3 Neuvosto antoi vuonna 1992 toisen päätöslauselman ⁽²⁾, jossa se kehotti jäsenvaltioita jatkamaan ja tehostamaan yhteisiä pyrkimyksiä turvallisuuskysymysten yhdenmukaistamiseksi. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti 10. joulukuuta 2002 antamassaan tuomiossa C-29/99 komission toimivallan lainsäädäntään ydinturvallisuuden alalla.

2.4 Komissio antoi 30. tammikuuta 2003 Euratomin perustamissopimuksen 31 artiklan nojalla ehdotuksen direktiiviksi ydinlaitosten turvallisuudesta ⁽³⁾, johon komitea otti kantaa lausunnossaan ⁽⁴⁾.

2.5 Neuvosto ei hyväksynyt direktiiviä, sillä sen taakse ei saatu enemmistöä, mutta neuvotteluja jatkettiin, ja vuonna 2004 perustettiin ydinturvallisuutta käsittelevä työryhmä.

2.6 Komissio aikoo nyt käynnistää uudelleen perusteellisen työskentelyn ydinturvallisuutta koskevan kehityksen perustamiseksi.

3. Ehdotetun uuden direktiivin tavoitteet, menettely ja ehdotuksen pääsisältö

3.1 Ehdotuksen yleisenä tavoitteena on toteuttaa yhteisössä ydinturvallisuutta koskevat edellytykset sekä ylläpitää ja parantaa ydinturvallisuutta jatkuvasti samoin kuin vahvistaa turvallisuusviranomaisten asemaa. Soveltamisalaa kuuluvat ydinlaitosten suunnittelu, sijoituspaikan valinta, rakentaminen, kunnossapito, käyttö ja käytöstä poisto, jotka edellyttävät turvallisuuskäytön huomioon ottamista kyseisen jäsenvaltion lakien ja säännösten nojalla. **Kunkin jäsenvaltion oikeus päättää, käyttääkö se ydinvoimaa vai ei, tunnustetaan ja sitä kunnioitetaan täydellisesti.**

⁽¹⁾ EYVL C 185, 14.8.1975, s. 1.

⁽²⁾ EYVL C 172, 8.7.1992, s. 2.

⁽³⁾ KOM(2003) 32 lopullinen ja KOM(2004) 526 lopullinen (muutettu ehdotus).

⁽⁴⁾ EUVL C 133, 6.6.2003, s. 70–74.

3.2 Ydinturvallisuutta koskevan direktiivin tarkoituksena on sisällyttää yhteisön säännöstöön joukko turvallisuusperiaatteita, jotka kuuluvat IAEA:n yleissopimukseen. Kaikki jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet kyseisen yleissopimuksen. Mainittuja periaatteita on tarkoitus vielä täydentää turvallisuutta koskevilla lisävaatimuksilla, joita sovelletaan uusiin ydinvoimaloihin.

3.3 Kansainvälisesti tunnustetuista (IAEA, CSN, WENRA jne.) turvallisuusperiaatteista, joita sovelletaan tällä hetkellä **vapaaehtoisesti**, on nyt siis tarkoitus **tehdä sitovia**.

4. Yleistä

4.1 Ydinfissiosta saatavan energian osuus Euroopan unionissa kulutetusta primäärienergiasta on nykyään 14,6 prosenttia ja sähköntuotannosta 31 prosenttia. Se on ydinvoimaa käyttäville jäsenvaltioille (viisitoista ⁽⁵⁾) valtiota 27:stä) hinnaltaan vakain ja yksi vähiten hiilidioksidia tuottavista energianlähteistä. Ydinvoiman käytöstä kiistellään kuitenkin eräissä maissa, joissa siihen turvaututaan, ja vielä enemmän maissa, joiden energiavalikoimaan se ei kuulu. Pelkoa herättävät muun muassa mahdollisiin käyttöhäiriöihin ja ydinjätteen hallinnointiin liittyvät radioaktiiviset saasteet.

4.2 Kuten komitean lausunnossa aiheesta ”Ydinvoiman merkitys sähköntuotannossa” ⁽⁶⁾ todettiin, kiinnostus ydinenergiaa kohtaan on nykyään herännyt uudelleen. Tämä johtuu siitä, että se on edullista sekä taloudellisesti että kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen kannalta (ilmastonsuojelupolitiikka). Osa EU:n jäsenvaltioista, jotka päättivät luopua ydinenergiasta, pohjivat nyt päätöksensä uudelleen.

4.3 Jotta kansalaiset hyväksyisivät ydinenergian käytön lisäämisen, on varmistettava mahdollisimman korkea turvallisuustaso.

4.4 Mielenkiinnon maailmanlaajuinen uudelleen herääminen tuo uudella tavalla esiin ydinturvallisuutta koskevat kysymykset erityisesti siihen liittyvien järjestelyjen ja sen valvonnan kannalta. **Ydinturvallisuuden tulee olla ”maailmanlaajuinen julkishyödyke”.** Näin ollen **reagoinnin tulee olla maailmanlaajuisista**, sillä ydinvoimaan liittyvät riskit eivät rajoitu ydinvoimaa käyttävien valtioiden rajojen sisäpuolelle.

4.5 Pyrittäessä kyseiseen tavoitteeseen Euroopan unioni voi olla keskeisessä roolissa, kun otetaan huomioon ydinvoiman käyttö sen alueella ja sen teollinen osaaminen. **Euroopan unioni voi tässä toimia esimerkkinä samaan tapaan kuin ilmastoasioissa. Se voi aloittaa yhdenmukaistamalla säännöt ja turvallisuusjärjestelyt unionin sisällä, erittelemällä tavoitteen tiellä olevat esteet ja ratkaisemalla ne.**

⁽⁵⁾ Saksa, Belgia, Bulgaria, Espanja, Suomi, Ranska, Unkari, Liettua, Alankomaat, Tšekki, Romania, Yhdistynyt kuningaskunta, Slovakia, Slovenia ja Ruotsi.

⁽⁶⁾ EUVL C 110, 30.4.2004, s. 77–95.

4.6 **Komissio onkin esittänyt direktiivin juuri oikeaan aikaan. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea suhtautuu myönteisesti ehdotettuun direktiiviin ja katsoo, että se on teknisesti mielenkiintoinen ja strategisesti tärkeä väestön, ydinvoimateollisuuden työntekijöiden ja ympäristön turvallisuuden kannalta sekä niissä jäsenvaltioissa, jotka käyttävät ydinvoimaa, että niissä, jotka ovat valinneet toisin.**

4.6.1 Komitea kannattaa komission uutta lähestymistapaa, jossa entistä laajemman yksimielisyyden saavuttamiseksi jäsenvaltioille ja niiden valvontaviranomaisille annetaan täysi vastuu. Eri jäsenvaltioiden välillä on eroja perinteissä, organisaatioissa ja käytännöissä. Lähestymistapa, jonka mukaan jäsenvaltiot velvoitetaan noudattamaan IAEA:ssa yhdessä laadittuja sääntöjä, asetamaan täysin riippumattomat valvontaviranomaiset ja antamaan luvanhaltijoille päävastuu turvallisuudesta ilman delegointimahdollisuutta, on varmasti vaihtoehto, jonka osapuolet pystyvät hyväksymään kaikista laajimmin ja jolla voidaan parhaiten varmistaa laitosten turvallisuus.

4.6.2 Komitea katsoo myös, että direktiivi on yksi etappi turvallisuuden parantamiseen tähtäävässä prosessissa. On käytävä kestäviä ja jatkuvia pohdintoja, jotta voidaan ymmärtää, mitä muutoksia ja lisäyksiä olisi tehtävä ja otettava huomioon tilanteen, tekniikan ja järjestelyjen mahdollisen kehityksen takia.

4.6.3 Komitea on tyytyväinen, että tarkasteltavana olevassa asiakirjassa – sekä tärkeimpien säännösten esittelyssä että 5 artiklassa – kiinnitetään erityistä huomiota väestölle päätöksentekoprosessin yhteydessä suunnattavan tiedotuksen avoimuuteen ja luotettavuuteen. Århusin yleissopimus (?) tiedon saannista ja yleisön osallistumisesta päätöksentekoprosessiin sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa voi antaa viitepohjan kansalaisyhteiskunnan toimijoille.

4.6.4 Edellä mainittujen seikkojen ja ehdotetun direktiivin sisällön ohella olisi otettava huomioon ja sisäistettävä se, että turvallisuus ei merkitse vain lisäyksiä ja tiukennuksia teknisiin ja teollisiin sääntöihin. Turvallisuus liittyy myös **kulttuuriin**, kaikkiin niihin toimiin, joissa turvallisuus on keskeinen huolenaihe. Siinä mennään sinänsä välttämätöntä menettelyjen noudattamista pidemmälle ja pyritään jatkuvasti edistämään turvallisuutta ja tunnistamaan sisäiset ja ulkoiset tekijät, jotka saattavat vaarantaa turvallisuuden. Tällaista kulttuuria ei kehitetä päivässä, ja jotta se olisi mahdollisimman tehokasta, sen piiriin tulee kuulua yhtä lailla teollisuus ja toimijat kuin poliittisessa vastuussa olevat tahot.

4.7 Turvallisuuden kehittämisen esteeksi voi muodostua ydinvoimateknologian alan rajallinen osaaminen, mikä johtuu muun muassa riittämättömästä kokemuksesta ja tietotaidosta

(?) Kansainvälinen yleissopimus, josta neuvoteltiin Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomissiossa (UNECE). Sen on allekirjoittanut 40 YK:n talouskomissioon kuuluvasta 55 maasta.

sekä epäasianmukaisesta tieteellisestä ja teknisestä ympäristöstä. Koulutuksen alalla on tehtävä merkittäviä ponnistuksia⁽⁸⁾. Teoreettista ja käytännön tietämystä voitaisiin siirtää Euroopan sisällä ja luoda tukitoimia, jotta pystyttäisiin vastaamaan entistä paremmin erityisesti 4, 7 ja 9 artiklassa määriteltyihin koulutus- ja henkilöresurssivaatimuksiin. Olisi pohdittava mahdollisuutta luoda koulutusta, tutkintoja ja pätevyyttä koskeva eurooppalainen sertifikaatti ydinvoiman käyttöä ja ydinturvallisuutta varten.

4.8 Komission perustamaan Euroopan ydinenergiafoorumiin, jolle neuvosto antoi tukensa maaliskuussa 2007, osallistuu julkisen vallan korkean tason edustajia, Euroopan parlamentin jäseniä, **Euroopan talous- ja sosiaalikomitean edustajia** sekä sähköntuottajien, ydinenergia-alan, kuluttajien, rahoitusalan ja kansalaisyhteiskunnan edustajia. Foorumi kokoaa yhteen asian- tunteista ja tarjoaa mahdollisuuden keskustella ydinenergian mahdollisuuksista ja riskeistä. Se esitti tammikuussa 2009 direktiiviehdotusta koskevia suosituksia ja kommentteja⁽⁹⁾. Komitea katsoo, että kyseiset suositukset ja kommentit olisi aiheellista ottaa huomioon, sillä ne ovat laadukkaita ja niillä on merkitystä kansalaisilta ja heidän edustajiltaan saatavan hyväksynnän kannalta.

5. Erityistä

5.1 Direktiivin soveltamisala ja sisältö

Komitea kannattaa viittausta IAEA:n turvallisuusperiaatteisiin (SF-1, 2006) ja ydinturvallisuutta koskevassa yleissopimuksessa määrättyihin vaatimuksiin. Komitea katsoo kuitenkin, että olisi tarkennettava, mitkä turvallisuusperiaatteiden osat kuuluvat tarkkaan ottaen direktiivin soveltamisalaan. Tämä tulisi tehdä **direktiivin liitteessä**, joka esitellään käsillä olevan lausunnon kohdassa 6 ja joka on lausunnon liitteenä. Tämä selkiyttää ehdotettua direktiiviä ja yksinkertaistaa myös joitakin sen artikloja.

5.2 1 artikla

Komitea ehdottaa selkeämpää muotoilua 1 kohtaan: ”Direktiivin tavoitteena on perustaa ydinturvallisuutta koskeva yhteisön kehys, jossa määritellään peruseriaatteet, joita jäsenvaltioiden sääntämissä ydinturvallisuutta koskevissa laeissa ja asetuksissa on noudatettava, jotta ydinturvallisuutta voidaan jatkuvasti ylläpitää ja parantaa yhteisössä. Sen tavoitteena on myös vahvistaa valvontaviranomaisten asemaa.”

5.3 2 artikla

5.3.1 ’Ydinlaitoksen’ määritelmä (1 kohta): Komitea ehdottaa, että määritelmään lisätään käytetyn polttoaineen jälkeen vielä maininta radioaktiivisesta jätteestä.

(8) EUVL C 175, 28.7.2009, s. 1–7.

(9) Ks. Euroopan ydinenergiafoorumin yhdenmukaistamista käsittelevän alaryhmän asiakirja ydinturvallisuutta koskevasta direktiiviehdotuksesta.

5.3.2 'Valvontaviranomaisen' määritelmä (8 kohta): Komitea kehottaa komissiota käyttämään IAEA:n vuonna 2007 toimittaman turvallisuussanaston (IAEA Safety Glossary) määritelmää: "viranomainen tai viranomaisten verkko, jolle valtio on antanut oikeudellisen toimivallan ohjata sääntelyprosessia ja myöntää toimilupia eli siis valvoa ydinturvallisuutta, säteilyturvaa sekä radioaktiivisten jätteiden ja kuljetusten turvallisuutta."

5.3.3 'Uusien ydinvoimaloiden' määritelmä (10 kohta): Komitea pitäisi parempana viittausta direktiivin täytäntöönpanon jälkeen rakennettuihin ydinvoimaloihin. Toimiluvan haltija voi ottaa huomioon muutokset, jotka tapahtuvat rakentamisen alussa. Sen sijaan kaikki muutokset, jotka tapahtuvat rakentamisen jälkeen, ovat vaikeampia toteuttaa, jos laitosta ei ole suunniteltu eikä rakennettu tätä silmällä pitäen. Kun otetaan huomioon erityiset tilanteet, joissa voimaloiden rakentaminen on täytynyt keskeyttää, komitea ehdottaa seuraavaa muotoilua: "**'uusilla ydinvoimaloilla' ydinvoimaloita, joille on annettu rakennuslupa (tai joiden rakentaminen on aloitettu uudelleen vähintään viiden vuoden tauon jälkeen) direktiivin tultua voimaan**'.

5.4 3 artikla

5.4.1 Komitea ehdottaa, että artikla muotoillaan uudelleen siten, että aluksi määritellään turvallisuutta koskeva yleinen kehys ja vasta sen jälkeen sen toteuttamiseen liittyvä vastuu. Komitea ehdottaa, että artiklaan lisätään mahdollisuus peruuttaa toimilupa, jos vaatimuksia ei ole noudatettu, sillä se kuuluu yleiseen kehykseen ja vahvistaa valvontaviranomaisen toimivaltaa. Näin ollen 8 artiklaa ei enää tarvita. Komitea muistuttaa, että komissiolla on valta arvioida, onko direktiivi saatettu asianmukaisesti osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, sekä mahdollisuus käynnistää tarpeen vaatiessa rikkomusmenettely sellaista jäsenvaltiota vastaan, joka ei ole noudattanut direktiivissä säädettyjä periaatteita.

5.4.2 3 artikla kuuluisi täten seuraavasti:

1. "Kunkin jäsenvaltion on luotava ydinlaitosten turvallisuutta koskeva lainsäädäntö- ja sääntelykehys ja ylläpidettävä sitä. Siihen sisältyvät kansalliset turvallisuusvaatimukset, ydinlaitosten toimilupien myöntämis- ja valvontajärjestelmä, niiden toiminnan kieltäminen ilman toimilupaa sekä viranomaisvalvontaa varten järjestelmä, joka kattaa myös tarvittavan täytäntöönpanon valvonnan sekä toiminnan keskeyttämisen ja toimilupien peruuttamisen. Valvontaviranomaisella on oltava valtuudet peruuttaa toimilupa, jos ydinlaitoksessa rikotaan turvallisuusmääräyksiä vakavasti tai toistuvasti."
2. "Jäsenvaltioiden tulee toimia siten, että päävastuu ydinlaitosten turvallisuudesta on toimiluvan haltijalla, jota valvoo val-

vontaviranomainen, ja että vastuu on voimassa ydinlaitosten koko elinkieron ajan siihen asti, kun laitos vapautetaan turvallisuuden valvonnasta. Tätä luvanhaltijan vastuuta ei voi delegoida. Luvanhaltijan tulee ehdottaa ydinlaitoksessa toteutettavia turvallisuuden hallinnointiin ja valvontaan liittyviä toimenpiteitä, jotka valvontaviranomaisen tulee hyväksyä. Luvanhaltija toteuttaa ne valvontaviranomaisen valvonnassa."

5.5 4 artiklan 1 kohta

5.5.1 Komitea pitää valvontaviranomaisen riippumattomuutta erittäin tärkeänä ja katsoo, että seuraava muotoilu olisi parempi: "Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvontaviranomainen, jonka yksinomaisena tavoitteena on turvallisuus, on tosiasiallisesti riippumaton kaikista organisaatioista, joille on annettu tehtäväksi edistää tai käyttää ydinlaitoksia. Valvontaviranomaisen eikä pidä olla minkään sellaisen vaikutuksen alainen, joka voi vaikuttaa sen valvontatoimiin." Maininta organisaatioista, joiden tavoitteena on "perustella yhteiskunnalle koituvia hyötyjä", on tarpeeton ydinvoiman edistämisen yhteydessä. Jos kyseinen maininta säilytetään, on myös mainittava riippumattomuus organisaatioista, jotka vastustavat ydinvoimaa.

5.6 4 artiklan 3 kohta

Komitea ehdottaa, että ehdotetun direktiivi 4 artiklan 3 ja 4 kohta yhdistetään ja uusi kohta muotoillaan seuraavasti: "Valvontaviranomainen myöntää lupia hakijan esittämien perustelujen pohjalta. Niillä osoitetaan, että sijoituspaikan valinta, laitoksen suunnittelu, rakentaminen, käyttöönotto, käyttö, käyttöajan pidentäminen sekä henkilöstön pätevyys ja määrä tai laitoksen käytöstäpoisto vastaavat voimassa olevia turvallisuusvaatimuksia, -ehtoja ja -määräyksiä. Valvontaviranomainen valvoo, että luvanhaltija täyttää asianmukaisesti ydinturvallisuutta koskevat sitoumukset."

5.7 4 artiklan 4 kohta

Poistetaan ja siirretään 4 artiklan uuteen 3 kohtaan.

5.8 4 artiklan 6 kohta

Lisätään 6 kohta valvontaviranomaisten yhteistyön kehittämiseksi unionissa: "Jäsenvaltioiden valvontaviranomaiset vaihtavat keskenään parhaita valvontakäytänteitä ja pyrkivät yhteiseen näkemykseen hyväksytyistä kansainvälisistä vaatimuksista."

5.9 5 artikla

"Avoimuus": Komitea korostaa kyseisen artiklan merkitystä, kun otetaan huomioon, että ydinvoimateollisuutta moititaan usein salailusta. Avoimuus on tärkeää myös siksi, että **tiedot** ydinvoimaloiden toiminnasta kiinnostavat poikkeuksetta kaikkia jäsenvaltioita riippumatta siitä, käyttävätkö ne ydinenergiaa alueellaan, sillä ne ovat vastuussa kansalaistensa suojelemisesta ydinturva riskien rajatylittävän luonteen vuoksi.

5.10 6 artiklan 1 kohta

Komitea ehdottaa, että viittauksia IAEA:n turvallisuusperusteisiin tarkennetaan ja että tätä varten direktiiviin lisätään liite. Näin ollen artiklan 1 kohta muotoiltaisiin uudelleen: "Kun kyseessä on laitosten sijoituspaikan valinta, suunnittelu, rakentaminen, käyttöönotto, käyttö ja käytöstäpoisto, jäsenvaltioiden on noudatettava IAEA:n turvallisuusperusteita (IAEA Safety Fundamentals: Fundamental safety principles, IAEA Safety Standard Series No. SF-1, 2006), jotka esitetään liitteessä."

5.11 6 artiklan 2 kohta

Kyseinen kohta, jossa viitataan liian epämääräisesti WENRAan ja eurooppalaiseen korkean tason ryhmään, on ongelmallinen: miten jäsenvaltio voidaan velvoittaa ottamaan huomioon tulevia tuloksia, joiden sisältö ja aikataulu eivät ole vielä direktiivin hyväksymishetkellä tiedossa? Komitea ehdottaa kohdan poistamista, **turvallisuusperiaatteiden noudattamista ja sellaisen turvallisuuskulttuurin luomista, joka kehittyy ajan kuluessa tieteen ja tekniikan edistyessä.**

5.12 7 artikla

Kyseinen artikla koskee luvanhaltijoiden velvollisuuksia, mutta koska direktiivi on tarkoitettu jäsenvaltioille, komitea ehdottaa, että seikat, jotka eivät liity suoraan jäsenvaltioiden rooliin, siirretään liitteeseen. 7 artikla muutettaisiin näin ollen seuraavaan muotoon:

"**Luvanhaltijoiden velvollisuudet.** Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että luvanhaltijat vastaavat ydinlaitostensa suunnittelusta, rakentamisesta ja käytöstä sekä niiden käytöstäpoistosta 6 artiklan 1 ja 2 kohdan säännösten mukaisesti."

5.13 8 artikla

Artiklan sisältö on siirretty 3 ja 4 artiklaan, joten se voidaan poistaa.

5.14 10 artikla

Otsikko "Turvallisuuden ensisijaisuus" voi aiheuttaa sekaannusta, sillä siitä syntyy ajatus, että jäsenvaltiot, jotka eivät ryhdy direktiiviä tiukempiin toimenpiteisiin, eivät pidä turvallisuutta ensisijaisena tai että näin ei tehdä direktiivissäkään. Komitea ehdottaa, että otsikko korvataan seuraavasti: "**Turvallisuuden vahvistaminen**".

5.15 11 artikla

Kyseisessä artiklassa säädetään komissiolle säännöllisesti toimitettavasta, direktiivin vaikutuksista annettavasta kertomuksesta.

Se on tarpeellinen ja toivottava. Ydinturvallisuutta koskevassa yleissopimuksessa määrätään jo tietystä raportointirytmistä, ja komitea katsoo, että menettelyjen yksinkertaistamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi olisi aiheellista sopia yhteisestä raportointiaikataulusta.

Artiklan uudeksi muotoiluksi ehdotetaan seuraavaa: "Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kertomus tämän direktiivin täytäntöönpanosta samaan aikaan ja yhtä usein kuin niiden on annettava kansalliset kertomuksensa ydinturvallisuutta koskevaa yleissopimusta käsitteleviin kokouksiin. Komissio toimittaa tämän kertomuksen pohjalta neuvostolle kertomuksen direktiivin täytäntöönpanon edistymisestä ja tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia."

6. Ehdotus direktiiviin lisättävästä liitteestä

6.1 Liitteen tavoitteena on:

- esitellä ydinvoima-alan toimijoiden velvoitteet, joita ei voida asettaa direktiivissä, koska direktiivi sitoo vain jäsenvaltiota;
- esitellä IAEA:n kymmenen turvallisuusperuseriaatteen pohjalta direktiivin jäsenvaltioille tuomat velvoitteet.

6.2 Periaatteita on kuusi:

6.2.1 Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että luvanhaltija vastaa turvallisuudesta.

6.2.2 Vastuun ja turvallisuuden hallinnoinnin tulee kuulua yrityksessä mahdollisimman korkealle tasolle.

6.2.3 **Turvallisuutta** tulee **arvioida** heti ydinlaitosten rakentamisen alkamisesta läpi laitoksen elinkaaren.

6.2.4 Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että ydinlaitosten turvallisuustaso on korkein mahdollinen, joka voidaan kohtuudella saavuttaa.

6.2.5 Jäsenvaltioiden tulee varmistaa kaikkien mahdollisten toimien toteuttaminen vaaratilanteiden ja ydinonnettomuuksien **ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi.**

6.2.6 Kaikkien jäsenvaltioiden on poikkeuksetta varmistettava reaktio- ja hätätilavalmiudet ydinvoimaonnettomuustapauksissa direktiivin 96/29 mukaisesti.

Brysselissä 10. kesäkuuta 2009.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon TEN/377 aiheesta "Ehdotus: neuvoston direktiivi (Euratom) ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehyksen perustamisesta"

KOM(2008) 790 lopullinen – 2008/0231 CNS

APPENDIX TO THE DIRECTIVE ⁽¹⁾

SAFETY OBJECTIVE

The fundamental safety objective is to protect the workers and the general public from harmful effects of ionizing radiation, which may be caused by the nuclear installations

To ensure the protection of the workers and the general public, the nuclear installations shall be operated so as to achieve the highest standards of safety that can reasonably be achieved taking into account economical and social factors.

Besides the protection of people laid down in the Euratom Basic Standards (Directive 96/29), measures shall be taken

- to restrict the likelihood of events that might lead to a loss of control over a nuclear reactor core, nuclear chain reaction, radioactive source and
- to mitigate the consequences of such events if they were to occur.

The fundamental safety objective shall be taken into account for all nuclear installations and for all stages over the lifetime of the nuclear installation.

SAFETY PRINCIPLES

1. Principle 1: Responsibility for safety

Each Member State shall ensure that the prime responsibility for the safety of a nuclear installation rests with the holder of the relevant licence and shall take the appropriate steps to ensure that each such licence holder meets its responsibility.

Each Member State shall ensure that the licensee has implemented provisions for:

- Establishing and maintaining the necessary competences;
- Providing adequate training and information;
- Establishing procedures and arrangements to maintain safety under all conditions;
- Verifying appropriate design and the adequate quality of nuclear installations;
- Ensuring the safe control of all radioactive material that is used, produced or stored;
- Ensuring the safe control of all radioactive waste that is generated,

to fulfil the responsibility for the safety of a nuclear installation.

These responsibilities shall be fulfilled in accordance with applicable safety objectives and requirements as established or approved by the regulator body, and their fulfilment shall be ensured through the implementation of a management system.

2. Principle 2: Leadership and management for safety

Effective leadership and management for safety must be established and sustained in all organizations concerned with nuclear safety.

2.1 Leadership in safety matters shall be demonstrated at the highest levels in an organization. An effective management system shall be implemented and maintained, which has to integrate all elements of management so that requirements for safety are established and applied coherently with other requirements, including those for human performance, quality and security, and so that safety is not compromised by other requirements or demands.

The management system also shall ensure the promotion of a safety culture, the regular assessment of safety performance and the application of lessons learned from experience.

⁽¹⁾ This text incorporates part of the document of the European Energy Forum's Sub-Group on Harmonisation on the proposal for a European Directive on Nuclear Safety.

2.2 A safety culture that governs the attitudes and behaviour in relation to safety of all organizations and individuals concerned shall be integrated in the management system. Safety culture includes:

- Individual and collective commitment to safety on the part of the leadership, the management and personnel at all levels;
- Accountability of organizations and of individuals at all levels for safety;
- Measures to encourage a questioning and learning attitude and to discourage complacency with regard to safety.

2.3 The management system shall recognize the entire range of interactions of individuals at all levels with technology and with organizations. To prevent safety significant human and organizational failures, human factors shall be taken into account and good performance and good practices shall be supported.

3. Principle 3: Assessment of Safety

Comprehensive and systematic safety assessments shall be carried out before the construction and commissioning of a nuclear installation and throughout its lifetime. A graded approach shall be used taking in account the magnitude of the potential risks arising from the nuclear installation.

3.1 The regulatory body shall require an assessment on nuclear safety for all nuclear installations, consistent with a graded approach. This safety assessment shall involve the systematic analysis of normal operation and its effects, of the ways in which failures might occur and of the consequences of such failures. The safety assessments shall cover the safety measures necessary to control the hazard, and the design and engineered safety features shall be assessed to demonstrate that they fulfil the safety functions required of them. Where control measures or operator actions are called on to maintain safety, an initial safety assessment shall be carried out to demonstrate that the arrangements made are robust and that they can be relied on. An authorization for a nuclear installation shall only be granted by a member state once it has been demonstrated to the satisfaction of the regulatory body that the safety measures proposed by the licensee are adequate.

3.2 The required safety assessment shall be repeated in whole or in part as necessary later in the conduct of operations in order to take into account changed circumstances (such as the application of new standards or scientific and technological developments), the feedback of operating experience, modifications and the effects of ageing. For operations that continue over long periods of time, assessments shall be reviewed and repeated as necessary. Continuation of such operations shall be subject to these reassessments demonstrating that the safety measures remain adequate.

3.3 Within the required safety assessment precursors to accidents (an initiating event that could lead to accident conditions) shall be identified and analysed, and measures shall be taken to prevent the occurrence of accidents.

3.4 To further enhance safety, processes shall be put in place for the feedback and analysis of operating experience in own and other facilities, including initiating events, accident precursors, near misses, accidents and unauthorized acts, so that lessons may be learned, shared and acted upon.

4. Principle 4: Optimization of safety

Member States shall ensure that nuclear installations are optimized to provide the highest level of safety that can reasonably practicable be achieved without unduly limiting their operation.

4.1 The optimization of safety shall require judgements to be made about the relative significance of various factors, including:

- The likelihood of the occurrence of foreseeable events and the resulting consequences;
- The magnitude and distribution of radiation doses received;
- Economic, social and environmental factors arising from the radiation risks.
- The optimization of safety also means using good practices and common sense as far as is practical in day to day activities.

5. Principle 5: Prevention and mitigation

Member States shall ensure that all practical efforts are made to prevent and mitigate nuclear incidents and accidents in its nuclear installations.

5.1 Each Member State shall ensure, that the licensees engages all practical efforts:

- to prevent the occurrence of abnormal conditions or incidents that could lead to a loss of control;
- to prevent the escalation of any such abnormal conditions or incidents that do occur; and
- to mitigate any harmful consequences of an accident,

by implementing 'defence in depth'.

5.2 The application of the defence in depth concept shall ensure that no single technical, human or organizational failure could lead to harmful effects, and that the combinations of failures that could give rise to significant harmful effects are of very low probability.

5.3 Defence in depth shall be implemented through the combination of a number of consecutive and independent levels of protection that would all have to fail before harmful effects could be caused to workers or the general public. The levels of defence in depth shall include:

- a) an adequate site selection
- b) an adequate design of the nuclear installation, consisting of
 - High quality of design and construction
 - High reliability of components and equipment
 - Control, limiting and protection systems and surveillance features
 - appropriate combination of engineered safety features
- c) an adequate organisation with
 - An effective management system with a strong management commitment to safety culture
 - Comprehensive operational procedures and practices
 - Comprehensive accident management procedures
 - Emergency preparedness arrangements

6. Principle 6: Emergency preparedness and response

Members States shall ensure that arrangements are made for emergency preparedness and response for nuclear installations accidents according to Directive 96/29.
